

a reda «concepția muntelui lumii» înconjurat de «stâlpii cerului» în cazul în care motivul reprezintă o imagine reală”.

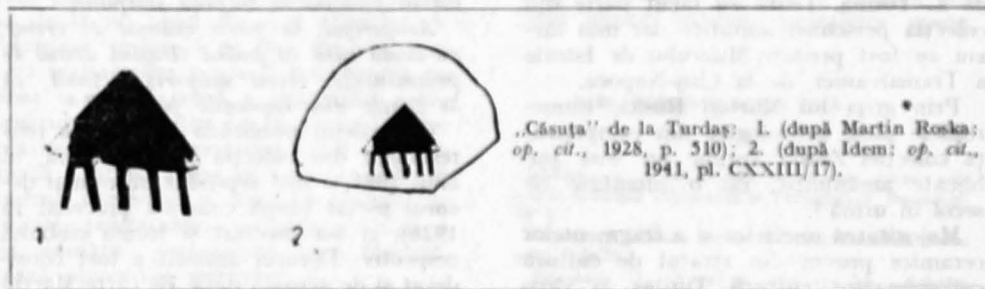
Dacă avem în vedere datele din diferitele lucrări publicate de către Iuliu Paul, care a studiat, cu toată grija, problemele culturii Petrești, prin săpături sistematice, în diverse așezări, și a realizat o sinteză despre această cultură⁹, ajungem să cunoaștem care au fost, de fapt, tipurile și caracteristicile locuințelor purtătorilor culturii. Din lucrarea de sinteză amintită aflăm că din perioada de la începutul evoluției culturii s-au găsit unele locuințe de tipul bordeieilor⁹. Au fost înlocuite, cu timpul, prin locuințe de suprafață, cu podină de lut bătătorit¹⁰. Mai târziu, membrii comunităților culturii Petrești au clădit locuințe de suprafață, de formă rectangulară, cu pereți construiți din pari, împletitură de nuiele și lipitură de lut. Astfel de locuințe au avut podea-plat-formă, alcătuită din trunchiuri de co-

Acestea au fost lucrările în care s-a făcut, până în prezent, referire la casa neolitică de la Turdaș.

După cercetarea amănunțită a desenului fragmentului ceramic respectiv și a decorului de pe el, constatăm unele nepotriviri în privința interpretării care i s-a dat.

În sprijinul părerii noastre aducem câteva argumente: — Dacă vom cerceta vasele cu ornamente pictate ale culturii Petrești, vom constata că toate acestea aveau decorul desfășurat pe toată suprafața exterioră a vaselor. Pe ciobul în cauză, deși provine din peretele unui vas, decorul pictat ocupă o suprafață mică, în raport cu suprafața fragmentului.

— Cele cinci linii ale desenului de pe ciob, considerate a reda pilonii construcției, se aseamănă, ca număr, cu grupurile de câte cinci linii subțiri, paralele și lungi, formând benzi caracteristice de-

pac despicate și așezate perpendicular pe axul lung al locuințelor. Peste acest prim strat se întindea un altul de lut amestecat cu paie, realizându-se astfel o podea masivă, izolatoare de umezeală.

Într-o altă lucrare, ulterioară, Iuliu Paul a analizat diferite descoperiri făcute în așezările de tip Petrești și a adus o serie de argumente, pe baza cărora a ajuns la concluzia că o serie din locuințele de tip Petrești au fost construite pe piloni, la oarecare înălțime deasupra solului¹². În lucrare este amintit și reprodus, ca argument, desenul de pe fragmentul ceramic de la Turdaș¹³.

corului unor vase pictate de tip Petrești¹⁴.

— De asemenea, toate cele cinci linii considerate a fi servit drept „piloni”, p desenul publicat în 1941, în loc să aibă extremitatea inferioară dreaptă — cum ar fi normal — o au cu mai multe prelungiri scurte¹⁵. Situație normală în cazul în care este vorba de un decor, parțial, șters.

— Trighiul considerat a reda căsuța are cele două colțuri de jos completat prin linii punctate (de către M. Roska) avându-se în vedere un punct de culoare păstrat în partea stângă și o lini

uță scurtă, pe partea dreaptă¹⁶. Prin urmare, nu avem certitudinea că inițial decorul respectiv reprezenta un triunghi.

— Spre deosebire de alte fragmente ceramice, publicate în volumul referitor la colecția Zsofiei Torma, ciobul cu pricina nu are desemnat alături profilul¹⁷, pentru a se ști dacă decorul, la care ne referim, avea o poziție verticală sau, mai curând, era oblic, încadrându-se în restul decorului.

— Din datele publicate de Iuliu Paul, în privința dimensiunilor obișnuite ale locuințelor din așezările purtătorilor culturii Petrești, rezultă că ele aveau circa 6 m lungime și câțiva metri lățime¹⁸. Ori „căsuța” de la Turdaș pare să aibă dimensiuni foarte mici.

— Numai cei cinci piloni (câți sunt redați pe fragmentul ceramic de la Turdaș) nu ar fi putut susține greutatea unei locuințe obișnuite.

— Dacă am presupune că acei patru piloni suportau greutatea construcției, cel de al cincilea pune unele probleme. Despre el s-a crezut că sprijinea acoperișul¹⁹. După părerea noastră, el nu putea servi în acest scop, deoarece locuințele purtătorilor culturii Petrești erau de formă dreptunghiulară și aveau, de fapt, acoperișul în două ape, ceea ce înseamnă că era nevoie, de cel puțin doi pari, plasați la extremitățile axului longitudinal al construcției, pe care trebuia să se sprijine o bârnă, lungă, care urma să servească drept sprijin culmii acoperișului.

— Nu trebuie trecut cu vederea nici faptul că, pe baza observațiilor făcute pe teren, în mai multe obiective cercetate, Iuliu Paul a subliniat că locuințele din aria de răspândire a culturii Petrești au pereții alcătuiți din pari, împletitură de nuiele și lipitură de lut²⁰. După cum

arată însă desenul de pe ciobul de la Turdaș, așa zisa casă de pe acesta, nu a avut pereți, ci numai acoperiș în două ape. Evident că nu se poate admite ca o asemenea construcție (locuință) să nu fi avut pereți.

Ținând seama de observațiile făcute mai sus, considerăm că pe fragmentul ceramic analizat, găsit în așezarea de la Turdaș, nu este redată o casă, cum au crezut mai mulți arheologi, ci ne aflăm în fața unei mici porțiuni păstrate din decorul pictat al unui vas obișnuit, folosit de către purtătorii culturii Petrești. Restul decorului de pe ciob fiind corodat în decursul mileniilor trecute.

NOTE

¹ Marton Roska: *Die Sammlung Zsofia von Torma* ..., Kolozsvár — Cluj, 1941.

² *Ibidem*, de ex. pl. CXXIII/1—6,9—10.

³ Dr. Martin Roska: *Casa neolitică de la Turdaș*. În: *Arhivele Olteniei*, VII, 1928, nr. 39—40, Craiova, p. 510.

⁴ *Ibidem*, p. 510.

⁵ *Idem*: *op. cit.*, 1941, pl. CXXIII/17.

⁶ Anton Nițu: *Despre semnificația motivului pictural în formă de „casă” de la Turdaș*. În: „*Apulum*”, II, 1943—1945 (1946), p. 81—89.

⁷ *Ibidem*, p. 88.

⁸ Iuliu Paul: *Der gegenwärtige Forschungsstand zur Petrești-Kultur*. În: *PZ*, 56, 1981, 2, p. 197—234.

⁹ *Ibidem*, p. 210.

¹⁰ *Ibidem*, p. 210.

¹¹ *Ibidem*, p. 211.

¹² Iuliu Paul: *În legătură cu problema locuințelor de suprafață cu platformă din așezările culturilor Petrești și Cucuteni-Tripolie*. În: *SCIV*, 18, 1967, I, p. 6.

¹³ *Ibidem*, p. 20.

¹⁴ *Idem*: *op. cit.*, 1967, de ex. Taf. 54/9—11.

¹⁵ Martin Roska: *op. cit.*, 1941, pl. CXXIII/17.

¹⁶ *Idem*: *op. cit.*, 1928, p. 510 (figură); *Idem*: *op. cit.*, 1941, pl. CXXIII/17.

¹⁷ *Idem*: *op. cit.*, 1941, pl. CXXIII/17.

¹⁸ Iuliu Paul: *op. cit.*, 1967, p. 16.

¹⁹ Martin Roska: *op. cit.*, 1928, p. 510.

²⁰ Iuliu Paul: *op. cit.*, 1981, p. 210—211.